

**КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»**

СХВАЛЕНО

Протокол Вченої ради КВНЗ
«Харківська академія неперервної
освіти»
№1 від 27.01.2025

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КВНЗ «Харківська
академія неперервної освіти»
№7 від 27.01.2025

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

курсів підвищення

за темою

«“Здоров’я, безпека та добробут”: навчання для життя»

«“Health, safety and well-being”: learning for life»

Укладачі: Астахова М.С., завідувач кафедри соціально-гуманітарної освіти
КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»,
кандидат педагогічних наук;

Цільова група: учителі / викладачі інтегрованого курсу «Здоров’я, безпека та добробут», які забезпечуватимуть реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти

РЕКОМЕНДОВАНО

Протокол засідання
кафедри соціально-гуманітарної освіти
24.01.2025 №1

Форма підвищення кваліфікації: дистанційна, змішана

НАПРЯМИ: розвиток компетентностей відповідно до Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 р. № 1225 «Про затвердження професійного стандарту "Вчитель закладу загальної середньої освіти"» та Порядку підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800

МЕТА: професійний розвиток учителів / викладачів інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут», які забезпечуватимуть реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ:

1. Забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей учителів закладів загальної середньої освіти відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 року № 1225, у межах професійної діяльності або галузі знань

- **A2. Предметно-методична компетентність**
- **B2. Емоційно-етична компетентність**
- **B2. Здоров'язбережувальна компетентність**

2. Поглибити й розширити знання вчителів закладів загальної середньої освіти з теорії і методики навчання питанням здоров'я та безпеки в умовах Нової української школи, що забезпечує якісні зміни в організації освітнього процесу та створює передумови для інноваційних перетворень у сучасній шкільній системі.

3. Активізувати розвиток значущих професійних якостей учителів закладів загальної середньої освіти та удосконалити вміння вчителів організовувати педагогічну діяльність на засадах сучасних підходів до навчання в НУШ та відповідно до основних напрямів державної політики, її європейського вектора розвитку.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма курсів підвищення кваліфікації за темою «“Здоров'я, безпека та добробут”: навчання для життя» розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.10.2025 р. № 904 «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти.

Актуальність освітньої програми обумовлена необхідністю підготовки вчителів / викладачів інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» до концептуального оновлення організації освітнього процесу на уроках інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» з використанням актуальних технологій та методик навчання.

Освітню програму курсів підвищення кваліфікації вчителів за темою «“Здоров'я, безпека та добробут”: навчання для життя» **розроблено з урахуванням положень:** законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанов Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р «Про затвердження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року», від 21 серпня 2019 року № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників», професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29 серпня 2024 р. № 1225 “Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти”», інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність учителя.

Обсяг: 60 годин (2 кредити)

Особливості організації освітнього процесу за цією програмою

Основними формами організації освітнього процесу на курсах підвищення кваліфікації за темою «“Здоров'я, безпека та добробут”: навчання для життя» є лекції теоретичного конструювання, інтерактивні лекції, тренінгові заняття. Специфіка реалізації ОП полягає в засвоєнні нових принципів побудови освітнього процесу на уроках інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» відповідно до ідей і вимог Державного стандарту базової середньої освіти.

Науково-педагогічні працівники Академії можуть вносити зміни в пропонований освітньою програмою зміст з метою необхідності своєчасного реагування на конкретні умови, у яких відбувається освітній процес, зазначивши їх в розкладі занять. Загальний обсяг таких змін може досягати до 25%.

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу:

- *для очного навчання:* матеріали (презентації) навчальних занять, цифрові освітні ресурси, ноутбук, проєктор з інтерактивними функціями / інтерактивна панель;
- *для дистанційного навчання:* матеріали (презентації) навчальних занять, цифрові освітні ресурси, ноутбук.

Очікувані результати охоплюють

Знання й розуміння:

- основ профілактики шкідливих звичок та формування навичок протидії негативним соціальним впливам;
- напрямів та функцій здоров'язбережувальної діяльності педагогів;
- ціннісних орієнтацій особистості як невід'ємної частини сучасного освітнього процесу;
- профілактики харчових отруєнь;
- надзвичайних ситуаціях техногенного та природного характеру;
- електробезпека побутових приладів та пожежної безпеки;
- основ медіаосвіти і критичного мислення;
- особистого і суспільного добробуту;
- принципів сталого розвитку;
- підприємницького мислення та ініціативності;
- сутності волонтерської діяльності;
- булінгу та способів його подолання;
- цифрових технологій та електронних освітніх ресурсів для навчання учнів основам здоров'я.

Уміння:

- організовувати освітній процес відповідно до вимог законодавства;
- організовувати педагогічну діяльність на засадах сучасних підходів до навчання в НУШ;
- розробляти компетентнісно орієнтовані завдання як засіб реалізації компетентнісного підходу на уроках курсу «Здоров'я, безпека, обробут»;
- впроваджувати ефективні педагогічні технології – освіту на основі розвитку життєвих навичок;
- інтегрувати в освітній процес уроків практичні завдання, вправи для відпрацювання ключових умінь і навичок щодо збереження соціального здоров'я здобувачів освіти;
- використовувати підходи діяльнісного підходу;
- розуміти функції організму в процесах життєдіяльності;
- надавати першу долікарську допомогу при травмах»
- використання алгоритмів рятування людей у надзвичайних ситуаціях;
- застосовувати техніки ефективної комунікації;
- використовувати сучасні підходи до розвитку підприємливості у школярів;
- формувати фінансову грамотність та підприємництво;
- формувати активну громадянську позицію;
- використовувати технології тайм-менеджменту;
- застосовувати інтернет-сервіси для проведення ефективного уроку інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» в дистанційному форматі;
- здійснювати оцінювання і аналіз результатів навчання учнів.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- дитиноцентризм;
- надавати психосоціальну підтримку в кризових умовах/ситуаціях;
- готовність до реалізації сучасних цілей освіти; усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;

- створення кейсів з викладання інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» з метою підвищення якості викладання та навчання;
- формування умов досягнення успішного результату практичної діяльності, виховання ціннісного ставлення до особистісних здобутків навчання.

Компетентності:

- **Предметно-методична (A2)** – здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів, здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей, здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання здоров'я, безпеці та добробуту; здатність здійснювати інтегроване навчання здобувачів освіти.

Емоційно-етична (B2) – здатність усвідомлювати потреби та емоційні стани учасників освітнього процесу, здатність конструктивно й безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; здатність усвідомлювати й поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

- **Здоров'язбережувальна (B2)** – здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу; здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.

КУРИКУЛУМ

**курсів підвищення кваліфікації для педагогічних працівників
за освітньою програмою з теми
«“Здоров'я, безпека та добробут”: навчання для життя»**

№ з/п	Назва модуля	К-сть год / кредитів
1.	МОДУЛЬ 1. Сучасні нормативні вимоги та актуальні аспекти організації освітнього процесу	8
2.	МОДУЛЬ 2. Підтримка та збереження здоров'я	8
3.	МОДУЛЬ 3. Реалізація змістової лінії «Безпека»	8
4.	МОДУЛЬ 4 Добробут та сталий розвиток	8
5.	МОДУЛЬ 5. Соціально-педагогічна підтримка освітнього процесу	18
6.	МОДУЛЬ 6. Цифровий освітній простір	6
7.	МОДУЛЬ 7. Діагностико-аналітичний	4
Разом год / кредитів		60 / 2

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

**курсів підвищення кваліфікації для педагогічних працівників
за освітньою програмою з теми
«“Здоров'я, безпека та добробут”: навчання для життя»**

№ тем и	Назва модуля, теми	Індекси компетентностей, що розвиваються	Кількість годин
1.	МОДУЛЬ 1. Сучасні нормативні вимоги та актуальні аспекти організації освітнього процесу		
1.1	Сучасне нормативне та навчально-методичне забезпечення викладання інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»	A2.1, A2.2, Г1.2	2
1.2	Упровадження положень діяльнісного підходу в освітній процес	A2.1, A2.4, Г1.2, Г2.1	2
1.3	Урок інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» у період базового середнього навчання	A2, Г1.2, Г2.1, Г2.2	2
1.4	Оцінювання в НУШ: критерії, види, інструментарій	Г3	2
Усього годин за модулем			8
2.	МОДУЛЬ 2. Підтримка та збереження здоров'я		
2.1	Здоров'язбережувальне спрямування організації освітнього процесу в умовах воєнного стану	B1.3, B2.1, B2.2, B2.4	2
2.2	Усвідомлене харчування підлітків: виклики та шляхи їх подолання	B2.3	2
2.3	Про фізіологічні особливості травної системи людини	B2.1, B2.2, B2.3	2
2.4	Питання спорту та його викликів перед людиною	B2.4, B2.5	2
Усього годин за модулем			8
3.	МОДУЛЬ 3. Реалізація змістової лінії «Безпека»		
3.1	Формування культури безпеки здобувачів освіти. Безпека дорожнього руху	B2, A2.4, A2.5, B2.2	2
3.2	Надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру	B2.3, B2.4, B2.5	2
3.3	Електробезпека та пожежна безпека у побуті	B2.3, B2.4	2
3.4	Медіаграмотність, ефективна комунікація та інформаційна безпека	B2.2, B3.1	2
Усього годин за модулем			8
4.	МОДУЛЬ 4 Добробут та сталий розвиток		
4.1	Як забезпечити власний і суспільний добробут: навчаємось	A2.4	2
4.2	Формуємо навички життя за принципами сталого розвитку	B2.3	2
4.3	Фінансова освіта в дії: як зробити підприємництво цікавим для учнів	A2.4	2
4.4	SMART-освіта: як розвивати м'які навички та будувати культуру добробуту	A2.5, B1.2	2
Усього годин за модулем			8
5.	МОДУЛЬ 5. Соціально-педагогічна підтримка освітнього процесу		
5.1	Правова свідомість неповнолітніх. Волонтерство	B1.4	2
5.2	Плекання обдарованої дитини: підтримка та розвиток творчого потенціалу учня	B1.2, B1.3	2
5.3	Ціннісний компонент у процесі формуванні особистості здобувача освіти	A2.5	2
5.4	Самореалізація особистості	B1.2, B1.3	2
5.5	Критичне мислення як основа ефективної освітньої практики	A3.1, B2.1	2

5.6	Упровадження СЕЕН в практику роботи педагогів	Б1.1, Б1.2, Б1.3	2
5.7	Тайм-менеджмент для здобувачів освіти: ефективне використання часу в сучасному світі	Б1.3	2
5.8	Психологічна природа булінгу та способи його подолання	Б1.1, Б1.2, Б1.3	2
5.9	Інклюзивне навчання: рівність та підтримка в освітньому процесі	Б1, Б2.1	2
Усього годин за модулем			18
6.	МОДУЛЬ 6. Цифровий освітній простір		
6.1	Вектори розвитку цифрової компетентності педагога	А3	2
6.2	Організація інтерактивної цифрової взаємодії	А3.2, Б3.1	2
6.3	Штучний інтелект в освіті: виклики та можливості	А3	2
Усього годин за модулем			6
7.	МОДУЛЬ 7. Діагностико-аналітичний		
7.1	Настановне заняття		2
7.2	Обмін досвідом. Підсумкове тестування		2
Усього годин за модулем			4
Разом годин / кредитів за освітньою програмою			60 / 2

Рекомендована література

1. Астахова М.С. Безпечне середовище: нормативно-правові та концептуальні основи Джерело педагогічних інновацій. Правознавство. Науково-методичний журнал. – Випуск № 3(43). – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2023.
2. Астахова М.С. Створюємо безпечне освітнє середовище: системний розвиток в умовах змін. Джерело педагогічних інновацій. Безпечна освіта. Науково-методичний журнал. – Випуск № 1(41). – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2023. – С. 21-25.
3. Ващенко Л.С. Основи здоров'я: Книга для вчителя / Л.С. Ващенко, Т.Є. Бойченко – К.: Генеза, ЮНІСЕФ, 2005. – 240 с.
4. Вікова і педагогічна психологія: навчальний посібник / В.М. Поліщук. – вид. 3-тє, виправ. – Суми: Університетська книга, 2010. – 352 с.
5. Волкова І.В. Превентивне виховання школярів: методичні рекомендації класному керівнику / І.В. Волкова, О.В. Колісник. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2014. – 260 с.
6. Ворожейкіна О.М. 100 цікавих ідей для проведення уроку. – Харків: Вид. група «Основа», 2011.
7. Гейтенко В. В., Пристинський В. М., Зайцев В. О. Теорія і методика дитячого та юнацького спорту. Навчально-методичний посібник. Слов'янськ: Б. І. Маторіна, 2021. 171 с

8. Джерело педагогічних інновацій. Здоров'язбережувальні технології в навчанні. Науково-методичний журнал. – Випуск №1 (21). – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2018 – 244 с.

9. Джерело педагогічних інновацій. Професійний розвиток педагога: нові вимоги та нові рішення. – Випуск № 1(45). – Харків: Харківська академія неперервної освіти. 2024. – 244 с.
<http://edu-post-diploma.kharkov.ua/?news=%d0%b4%d0%b6%d0%b5%d1%80%d0%b5%d0%bb%d0%be-%d0%bf%d0%b5%d0%b4%d0%b0%d0%b3%d0%be%d0%b3%d1%96%d1%87%d0%bd%d0%b8%d1%85-%d1%96%d0%bd%d0%bd%d0%be%d0%b2%d0%b0%d1%86%d1%96%d0%b9-%d0%bd%d0%b0%d1%83%d0%ba-6>

10. Здоров'язбережувальна складова освіти: навчально-методичний посібник. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2024. – 128 с.
<http://edu-post-diploma.kharkov.ua/?news=%d0%bd%d0%be%d0%b2%d0%b5-%d0%b2%d0%b8%d0%b4%d0%b0%d0%bd%d0%bd%d1%8f-10>.

11. Капська А.Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю: Навч.-метод. посібник. – К.: УДЦССМ, 2001. – 220 с.

12. Концепція навчання здорового способу життя на засадах розвитку навичок: Інформ.збірка з життєвих навичок / Авт.-упоряд. Марі-Ноель Бело. – К.: Генеза, 2005. – 80 с.

13. Костюкевич В. М. Теорія і методика спортивної підготовки» (на прикладі командних ігрових видів спорту). Навчальний посібник. Вінниця: Планер, 2014. 616 с.

14. Кошура А. В. Теорія і методика спортивних тренувань: навчальний посібник. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича, 2021. 120 с.

15. Кузьмінський А.І. Технології і техніка шкільного уроку: навч. посібн. / А. І. Кузьмінський, С.В. Омеляненко. – К.: Знання, 2010. – 335 с.

16. Лист Міністерства освіти і науки України від 27.06.2019 №1/9-414 «Деякі питання щодо створення у 2019/2020 н.р. безпечного освітнього середовища, формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок».

URL:
<https://imzo.gov.ua/2019/07/02/lyst-mon-vid-27-06-2019-1-9-414-deiaki-pytannia-shchodo-stvorennia-u-2019-2020-n-r-bezpechnoho-osvitn-oho-seredovishcha-formuvannia-v-ditey-ta-uchnivs-koi-molodi-tsinnisnykh-zhyttievyykh-navychok/>

17. Мій екологічний вибір: навч.-метод. посіб. / Н.Пустовіт, О.Колонькова, О.Пруцакова, Г.Тарасюк, Ю.Солобай. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2016. – 176 с. – С. 168-170.

18. Навички заради здоров'я / Інформаційна серія «Здоров'я в школі» – Київ, ЮНІСЕФ, 2004. – 123 с.

19. Нова українська школа: поради для вчителя / Під заг. ред. Н.М.Бібік – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 2016 с.

20. Оржеховська В.М., Пилипенко О.І. Превентивна педагогіка. Навчальний посібник. Черкаси: Вид. Чабаненко Ю. – 2007. – 284 с.

21. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.

22. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. / Андрєєнкова В.Л., Мельничук В.О., Калашник О.А. – К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. – 132 с.

23. Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу. Навчально-методичний посібник. /Андрєєнкова В. Л., Войцях Т. В., Гриців І. П., Мельничук В. О., Сабліна Н. О., Флярковська О. В.,Харківська Т. А. К., 2023. 149 с.

URL:<https://la-strada.org.ua/download/psyhosotsialna-pidtrymka-uchasnykiv-osvitno-go-protsesu>

24. Репродуктивне здоров'я та відповідальна поведінка учнівської молоді. Посібник для тренера./ Укладачі Т. Слободян, М. Гончарова. – Видання друге, оновлене. – Київ: Благодійний фонд «Здоров'я жінки і планування сім'ї», 2018. – 131 с.

25. Словник основних термінів і понять з превентивного виховання / Під заг. ред. доктора пед. наук, професора Оржеховської В.М. /ТзОВ «Тернограф», Тернопіль. – 2007. – 200 с.

26. Страшко С.В., Животовська Л.А. Соціально-просвітницькі тренінги з формування мотивації до здорового способу життя // Навчально-методичний посібник. – 2-е вид., переробл. і допов. – Київ: Освіта України, 2006. – 260 с.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. Академія української преси. URL: <http://www.aup.com.ua>
2. Медіаграмотність. URL: <http://osvita.mediasapiens.ua>
3. Медіаосвіта і медіаграмотність. URL: <http://www.medialiteracy.org.ua>
4. Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році: лист Міністерства освіти і науки України від 12.09.2023 № 1/13749-23. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-instruktivno-metodichni-rekomendaciyi-shodo-vikladdannya-navchalnih-predmetivintegrovanih-kursiv-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-u-20232024-navchalnomu-roci>

5. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. №898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>

6. Навчально-методичне забезпечення для Нової української школи. URL: <https://svitdovkola.org/lessons-zbd>

7. Портал превентивної освіти. URL: <http://autta.org.ua/>

8. Лист МОН від 14.08.2023 № 1/12038-23 «Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2023/2024 навчальному році». URL: <https://imzo.gov.ua/2023/08/15/lyst-mon-vid-14-08-2023-1-12038-23-pro-pereliky-navchalnoi-literatury-ta-navchalnykh-program-rekomendovanykh-ministerstvom-osvity-i-nauky-ukrainy-dlia-vykorystannia-v-osvitnomu-protsesi-zakladiv-osviti-os/>

9. Національна бібліотека України для дітей з віртуальною бібліографічною довідкою: URL <http://chl.kiev.ua>
10. Кейсбук методів і прийомів технології розвитку критичного мислення в Новій українській школі. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21285/1/casebook.pdf>
11. Розвиваємо критичне мислення: найкращі методики для школярів. URL: <https://buki.com.ua/news/krytychne-myslennya-uchniv/>
12. Сучасні технології розвитку критичного мислення та аналітичних здібностей. URL: <https://psihologonline.pro/tekhnolohiyi-rozvytku-krytychnoho-myslennya/>
13. Технології розвитку критичного мислення учнів. URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/487/48780/KritichneView.pdf>
14. Як розвивати критичне мислення в учнів (з прикладом уроку). URL: <https://nus.org.ua/articles/krytychne-myslennya-2/>
15. Про кібербулінг для підлітків URL: <https://www.unicef.org/ukraine/cyberbullying>

ІНФОРМАЦІЙНІ СТОРІНКИ

1. <https://edu-post-diploma.kharkov./> – сайт КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»
2. <https://mon.gov.ua/ua> – Міністерство освіти і науки України
3. <https://www.facebook.com/UAMON/> – Фейсбук сторінка МОН України
4. <https://nus.org.ua/> – сайт «Нова українська школа»
5. <https://www.facebook.com/nus.org.ua/> – Фейсбук сайту «Нова українська школа»
6. <http://osvita.ua/> – сайт Освіта.ua
7. <https://www.facebook.com/osvita.ua> – Фейсбук сайту Освіта.